

بازتاب طبیعت در فرم و محتوای قالی‌های هریس

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۶/۱۷

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۲۳

کد مقاله: ۳۲۲۲۳

عبداله میرزایی^{۱*}، فاطمه باقری زاده^۲

چکیده

هنرهای صناعی ایران به عنوان بخشی از میراث فرهنگی و هنری این سرزمین، همواره بستری برای انتقال سنت‌های بومی ایرانیان در طول تاریخ بوده اند. این هنرهای بومی و سنتی متناسب با شرایط طبیعی و جغرافیایی هنرمندان تولیدکننده ویژگی‌های هویتی خود را به دست آورده‌اند. در این بین قالی‌های دست بافت ایرانی بویژه در مناطق عشایری و روستایی به عنوان یکی از شاخص‌ترین صنایع بومی ایران تصویری روشن و تمام نما از جغرافیا، طبیعت و فرهنگ بافندگان را به نمایش می‌گذارد. منطقه قالی بافی هریس به عنوان یکی از مطرح‌ترین تولیدکننده قالی‌های ایرانی در سبک روستایی است. ویژگی‌های شاخص در فرم و محتوای قالی‌های این منطقه باعث شده است تا قالی هریس ضمن کسب هویتی یگانه و منحصر به فرد در جغرافیای قالی ایران، از شهرت جهانی نیز برخوردار باشد. هدف از این پژوهش مطالعه تاثیر طبیعت و جغرافیای منطقه در مولفه‌های فنی و محتوایی قالی‌های هریس می‌باشد. از این رو، شناسایی تاثیر طبیعت بر فرم و محتوای قالی‌های منطقه هریس به عنوان سوال اصلی پژوهش طرح گردید. در ادامه با انجام مطالعات میدانی و بررسی فرآیندهای طراحی و تولید قالی منطقه به شناسایی کیفیت ارتباط طرح و نقش و فرآیند تولید با شرایط اقلیمی و طبیعی منطقه پرداخته شد. نتایج نشان دادند بازتاب شرایط کوهستانی، آب و هوای سرد و مرطوب، پوشش گیاهی و شیوه زندگی ساکنان منطقه در طرح و رنگ و بافت قالی‌های هریس مشهود بوده و باعث تمایز این قالی‌ها از انواع مشابه شده است.

واژگان کلیدی: قالی هریس، طبیعت، جغرافیا، هنرهای صناعی، طرح و نقش

۱- استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز (نویسنده مسئول) a.mirzaei@tabriziau.ac.ir

۲- کارشناسی ارشد فرش، دانشگاه هنر اسلامی تبریز